

ישראל שזרע בשדה עכו"ם

אוצר החכמות
עכשיו נבאר עוד נקודה, שאפילו המכירה מועילה והשדות ברשות עכו"ם, כיון שאסור לישראל לזרוע שקנין עכו"ם ודאי לא מועיל לכך, כמו שביארנו לעיל, חל על הירקות שברשות עכו"ם גם כן אסור ספיחין כיון שישראל זרע באיסור, וכן מפורש בכסף משנה ספ"ד דשמיטה דישאל שזרע בשדה עכו"ם נאסר משום ספיחין ע"ש היטב ומבואר כן בראב"ד פ"ד דשמיטה (הלכה ט"ו) ואם כן אין יסוד להיתר מכירה שאפילו מועיל כיון שהישראל זרע נאסר משום ספיחין, וכן מפורש בתשובות הרמב"ם ובפאר הדור שאם זרע ישראל בשדה עכו"ם יש בזה איסור ספיחין.

הן אמת שבמהר"י קורקוס בפ"ד דשמיטה מבואר שאין אסור בשדה עכו"ם אף אם ישראל זרע שמסיק שם,, ואם זרע ישראל בקרקע הגוי אין אסור משום ספיחין או אפשר דלא פלוג רבנן ובכל גוונא גזרו במה שזרע ישראל והראשון נראה עיקר" הרי שדעתו נוטה להתיר מה שזרע ישראל ברשות עכו"ם שאין בזה איסור ספיחין. נראה כיון שדעת הכ"מ, כו"פ, וראב"ד שאסור בזרע ישראל, וכן מפורש בתשובות הרמב"ם, ומבואר כן בשו"ת מבי"ט — פשיטא שזהו העיקר לדינא. ועיין בספר זה רפ"ב בביאורים שדעת הרבה ראשונים ואחרונים ובכללם רבינו הגר"א זצ"ל שבזרע ישראל באיסור אסור מן התורה ולא מפני גזירת ספיחין לבד, ואם כן כיון שהשדה דנכרי בקדושה בודאי מה שישראל זרע שם באסור נאסר מן התורה.

ומעתה שוב אין יסוד להיתר מכירה, שאפילו נאמר שמכורה הלוא לא מועילה להפקיע הקרקע מקדושתה ולכן בזרע ישראל אף שהשדה דנכרי אין שום היתר לירקות ויש בזה אסור ספיחין וכמו שביארנו.

הרבנים הספרדים והיתר מכירה

בשמיטה אחרונה (תשל"ג) שמענו על מקצת רבנים ספרדים שהקילו לסמוך על „היתר" מכירה לנכרי, מפני שלדעתם הגאונים האשכנזים פסקו שהמכירה לא מועילה, אבל לספרדים — הגאונים שלהם לא הורו לאסור, ולהיפך בשנת תרמ"ט גם הגאון רבי גפתלי צבי הירץ זצ"ל לא רצה לקבל עליו האחריות ונער חצנו מלהוציא לפועל את ההיתר, במכתבו כותב „לבי עלי דוי מאד רואה אנכי מיום

אוצר החכמה

שבתי פה ביפו וראיתי כי אלה אשר התחילו למשכוני נפשם על היתר שמיטה רובם ככולם לא יצאו נקיים ואנכי כמו כן אשר התחלתי בדרך אשר הסכימו פה הגאונים הגדולים וכו' וכבר ראיתי כי אנכי קבלתי עבור זה השמיטה שאני חולה בעון זה וירא אנכי מאד להשתקע בזה ולקבל עלי במקום חמור בזה וכו' (מובא ב"הוראת שעה" פרק ל"א) אי לכך בצעו הגאונים הספרדים את המכירה כשהם מסתמכים על ההיתר מהגאון הספרדי בעהמ"ס „שמן המור“, וכן על הגאון רבי יעקב שאול אלישר זצ"ל הראשון לציון שערך תשובה להתיר.

אך לאמיתו של דבר הגאונים הספרדים הם ראש האוסרים בזמנינו, הלוא הגאון בעל שמן המור ביסס היתירו למכור לשנתיים מפני שהארנוא לעכו"ם ועוד שרוב השדות שלהם, והיום להיפך הארנוא לישראל ורוב השדות לישראל, ואם כן אדרבה לגאונים הספרדים היום אין שום היתר במכירה וכן מבואר בתשובות הגאון הספרדי מהריט"ץ (מ"ו) שאסור גם בשדה נכרי כשרוב שדות דישראל והיינו כמו בזמנינו.

החומש

והמתבונן יראה שלספרדים דוקא האסור חמור מאד בזמנינו, דשונה גישת הגאונים הספרדים לגאונים חוץ לארץ בעיקר גישתם לשאלה זאת, שהגאונים הספרדים כמו מהר"ם גלאנטי, שמן המור, והראשון לציון הרב שאול אלישר זצ"ל גרו בארץ תחת שלטון הסולטאן והכירו מצב הארנוא, ופירשו שהשדות רכוש המלך והארץ שלו ממש, ולוקח חומש התבואות לעצמו, עד שנסתפקו אם יש איסור לא תחנם למכור אדמות לנכרי כי בלאו הכי הארץ שלו, ולכן בשעת הדחק קרוב לפיקוח נפש סמכו שהארץ של המלך והתירו באופנים שביארנו על ידי נכרי אבל הגאונים האשכנזים החמירו מפני שפירשו ענין ארנוא כהפסד ממון לבד ולא דנו אם ברשות ישראל אם לא ולכן אז הספרדים היו בראש המתירים שלסברתם כל הארץ ברשות הנכרים.

כיום המצב שונה בתכלית — הארנוא לממשלה כי יהודים שולטים, ורוב היישוב יהודי ודורשים מסים וארנוניות ומפקיעים כרצונם, ע"כ אין למכירה היום שום תוקף כלל, ההפך הגמור לגאונים הספרדים, ואיסורי שביעית כאיסור חזיר וכמו שנבאר עוד, אבל גם לגאונים האשכנזים כבר הארכנו לבאר שמכמה וכמה טעמים אין למכירה היום תוקף כלל.

וביותר בספר „שמחה לאיש" מהראשון לציון מתיר אך ורק במכירה חלוטה בלי ערמה, והגוי יביא פועלים גויים או יהודים כרצונו, ויוביר האדמה אם רצונו בכך, וניכר לכל אחד המכירה שאין בזה ערמה ולא כבזמנו שבפיסת נייר מוכרים הארץ לנכרי והיהודים עובדים כרצונם, וא"כ המכירה היום אפילו בממשל נכרי אין היתר כלל לגאונים הספרדים, וכל שכן בארנוא לישראל האסור חמור מאד ואין לזה שום היתר.

הדבר ברור שלגאונים האשכנזים וספרדים כאחד, המכירה היום אין לה שום תוקף כלל, ואיסור שביעית חמור מאד, ובלאו הכי יש להתנגד בתוקף לתורה חדשה כאלו יש שתי תורות לאשכנזים וספרדים — תורה אחת ואלקים אחד לכולנו, ואין בודקים בבירור הלכה אם המתירים או אוסרים אשכנזים או ספרדים, אף שיש חילוקי מנהגים בין האשכנזים לבין עצמם או בין אשכנזים לספרדים — הלכה נקבעת כפי הפוסקים בלי לבדוק או לחקור מוצאם, וא"כ עיקר הטענה שלספרדים שונה מהלכה ואין איסורי שביעית מפני שגאונים ספרדים התירו מגוחכת היא

יבואו נא רבנים ובני הישיבות ברחבי הארץ ויעידו אם מחלקים בין הרי"ף ורמב"ם לרא"ש ורשב"א או בין הפרי חדש ומשנה למלך לש"ך וקצות החשן וכן הספרדים ותימנים מעיינים בכל גדולי הפוסקים והמפרשים עד גדולי זמננו בלי לבדוק מוצאים. הן פסק הדין של שנת שביעית שלא מועילה המכירה יצא מפי רוב גאוני ישראל שעל פיהם ותורתם אנו חיים — וכל שכן בזמן הזה — והבונה מחיצה בין אשכנזים לספרדים באיסור שביעית לא יצליח — ומי שיש לו אך ריח תורה לא יסכים להיתר מכירה ביחוד בזמן הזה כמו שבארנו.

ועוד הרבנים הספרדים שהתירו הוסיפו טעם שבזמן הזה שביעית דרבנן וספיחין דרבנן, ויש להקל בתרי דרבנן — כסברתם זו נאמר שאפשר לתקוע היום בשופר בשבת שעיקר האיסור לתקוע בשבת גזירה שמא יוציא לרשות הרבים, והיום לשיטת הבית יוסף אין רשות הרבים שאין ששים רבוא עוברים כל יום והאיסור רק דרבנן, אין לגזור בשביל חשש רחוק דרבנן לבטל כל ישראל ממצות עשה. וכן כל הרחקות דבשר בחלב דרבנן שמן התורה האיסור אכילה רק במבשלו יחד, אולם אין לחלק בין איסורים דרבנן, שהביבים דברי סופרים על דברי תורה, ואיסור שביעית בזמן הזה ככל מאכלות אסורות, ואין להקל בהם כלל, והפוגע בדברי חכמים או מזלזל בתקנותיהם פוגע בתורה עצמה!

כבר הבאנו שלספרדים חובה להתייצב בראש המערכה, כשלוחי גאוני הספרדים קדמאי התולים חיובה בבעלות הממשלה וארנוגא, והיינו היום ליהודים, וכן הרבה מגדולי הספרדים דעתם שמצות שביעית בזמן הזה דאורייתא וכמו שהבאנו לעיל, והאיסור חמור מאד. לכן בכל עיר ומושבה הרבנים הספרדים ונציגיהם במועצות הדתיות ברחבי הארץ, חייבים לעמוד על המשמר שיספקו מאכלים כשרים לתושבי המקום בלי חשש שביעית, ויעוררו הרבנים את התושבים לא לעבוד מלאכות האסורות בשביעית.

הזכרנו שדעת מקצת רבנים ספרדים שמתירים היום בשטר מכירה מלאכות בשביעית או לאכול כל הפירות וירקות בשוק בשביעית מפני שכל הארץ נמכרה לנכרי — עומדת בסתירה מוחלטת לדעת גאונים ספרדים בדורות הקודמין גאוני

ארץ וקדושי עליון שעל פיהם ותורתם כל בית ישראל קיים, ואין בכח המתירים היום להבאיש ריח הספרדים בארץ ולנתקם אותם ובניהם ובנותיהם מהיהדות הנאמנה שנוהרת במצות שמיטה כהלכתה, כאלו הספרדים עם בפני עצמו ותורה אחרת לו ומסכימים למכירת כל הארץ לערבי — עד שנצטרך ח"ו להכשיר המטבח אצל ספרדים כדי לאכול אצלם מפני שאינם זהירים במצות שמיטה — בשעה שדעת גאוניהם הפוכה ומחייבת מצות השמיטה כשהשלטון והארגון לישראל והאסור חמור מאד לפי שיטת הגאונים הספרדים.

המוציא לעז שלספרדים מותר היום עתיד ליתן על כך את הדין. בתחלת התהוות היישוב הם היו זהירים מאד במצות שמיטה כמבואר בתשובות גאונים ספרדים לפני שלש מאות שנה, ולכן דברי הרבנים המתירים היום לא נתקבלו כלל אצל הספרדים ברחבי הארץ הנאמנים לה' ולתורתו.

ועדות נאמנה לכך שמאות בני תורה ואלפי חרדים מספרדים ותימנים ונשותיהם, מוכנים ומזומנים למסירות נפש, וששים ושמיים לקבל על עצמם מצות שמיטה כהלכה — ומעידים הם בכך אמונתם שאלקים מושל בארץ קדשו ואין כללי הטבע בארץ הקודש, ולכן ציוה אותנו לשוב בארץ ישראל שנה תמימה ממלאכות באדמה, ואסר לנו לאכול תוצרת הארץ כשלא נתקיימה מצות שביתה, ושומרי שביעית זוכים לברכה מיוחדת מאלקינו ית"ש וכמו שנבאר עוד בעזה"ש ית"ש, ולכן כל עם ה' בארץ הקודש מצטרפים יחד בששון ושמחה לקיים מצות שמיטה, ואלקינו ית"ש יגן על עמו ונחלתו מכל צר ואויב, ויברך שומרי שביעית בברכה מיוחדת בזה ובבא.

אסונות בביטול מצות שמיטה

ארץ ישראל היא הקדושה מבין ארצות תבל, ארץ שזוכה בהשגחה מיוחדת ואין שום כח רוחני השולט בה. ארץ זו תמיד עיני ה' בה ואין אחר עמו בהשפעה והנהגה, ארץ ישראל לא ניתנה לבני אדם כשאר הארצות, אלא נשארה ברשותו יתברך „כי לי כל הארץ“ שאינה בכלל והארץ נתן לבני אדם (ספורנו). ארץ זו אשר לה נתאוה משה להכנס כדי לקיים כל המצות גם התלויות בארץ בלבד, — בארץ זו זכו ישראל לדור עמו יתברך וקבלוה במתנה, אך זו אינה חלוטה, אחת לשבע שנים מחוייב היושב בה להשבית אדמותיו — שבת לה' — להודיע ולהזכיר שאין היחיד אלא — הבורא יתברך שמו הוא אדון הכל ובהשגחתו זכה לגדל פירות. מצות שמיטה מבוססת על האמונה בהשגחה ומבטיחה לאדם „וצויתי את ברכתי בשנה הששית ועשה את התבואה לשלש השנים“.